RUSKI INWALID

No 197.

SOBOTA 25. Sierpnia 1817 roku.

CZYLI

WIADOMOŚCI WOJENNE.

Zawarcie. Wiadomości Kraiowe: Królestwo Polskie. Wiadomości zagraniczne: Niemcy. Turcyia. Angliia. Francyia.

WIADOMOŚCI KRAJOWE.

z Peterzburga, 23 Sierpnia.

W przeszły poniedziałek to iest 20. b. m. oficerowie Pułku strzelców Gwardyi, powodowani iednomyilném uczuciem i chęcią okazania oddania się swoiego i ufności ku szanownemu i od wszystkich lubionemu ich dowodcy Ienerał Maiorowi *Bystramowi* 1. Zaprosili go na przygotowany w tym celu wspaniały obiad, w czasie którego chcąc wydać na iaw uczucia iakiemi wszyscy ożywieni byli, po spełnieniu toastów zdrowia *Nayiaśnieyszego Pana*, spełniane były podobneż wspomnionego Jenerała i iego cały rodziny. Kiedy wstali od stołu, ciż oficerowie otoczyli swego ukochanego dowodcę i zaprowadzili do osobney bogato przystroioney sali, gdzie Jenerał ku większemu swemu zdziwieniu, obaczył swóy wizerunek w całey wielkości wzrostu, ozdobiony kwiatami i uwieńczony wawrzynem. Oficerowie korzystaiąc z zdarzenia, oświadczyli mu całą moc przywiązania swoiego i wdzięczności, zapewnili oraz, iż ten drogi obraz niestartemi charakterami wyryty iest w sercu znich każdego.— Trzeba się było znaydować na tey swietney uroczystości, aby powziąć dokładne wyobrażenie, o szlachetnych sercach wynurzaiących się w uczuciach dla dowodcy swoiego; gdzież są wyrazy, w iakimże ięzyku, któreby dokładnie tłomaczyć mogły wysokie uczucia duszy, przeniknioney wdzięcznoscią i przywiązaniem.

OPISANIE

Rośliny znaiomey u Linneusza pod imieniem *Alisma Plantago*, zapobiegaiącey skutkom od pokąsania psa wściekłego.

(z Rossyyskiego)

Roślina nazywaiąca się po Rossyysku *Wodny Szylnik* albo *Czastucha* znayduie się zwyczaynie po wielkich błotach, ieziorach, a nawet i w wodach stoiących w mnieyszey obiętości. Wyrasta w wodzie z wpadłych tam i na dnie pozostałych nasion. Te nayprzod wypnsczaią mały korzonek, którym się dna trzymaią, korzonek ten podobny iest do cybuli włóknem obrosłey.

Do miesiąca czerwca liście tey rośliny iescze są pod wodą; lecz na początku pomienionego miesiąca a ieżeli wiosna bywa bardzo ciepła, to i w Maiu ukazuią się nad powierzchnię wody w liczbie 5. 6. 7. i więcey na długich okrągławych łodygach, maiących z strony wnętrzney wydrążenie koloru czerwonego; na każdey łodydze niebywa więcey nad ieden liść kształtu okrągło podługowatego nieco zaostrzony, gładki koloru ciemnozielonego.

W miesiącu czerwcu wychodzi s pod wody gruba łodyga z główką nakształt szparagu koloru zielonego. Czasami łodyga ta pokazuie się sama iedna, czasami otoczona liśćmi, po tem rozdziela się na wiele kolan, s których się ukształca tyleż gałęzi gołych i zupełnie bez liści, po końcach takowych gałęzi znayduią się niewielkie kwiatki blado różowego koloru, s których po tem wychodzą nasiona. Roślina ta ma czasami wysokości więcey połtora łokcia, kwitnie zaś przez całe lato.

Jak się zbiera.

Tę roślinę zbierać można przez całe lato; lecz nayskutecznieyszą będzie, ieżeli się zbierze w końcu Sierpnia, a to takim sposobem: dobywa się korzeń tey rosliny z wody oczyszcza się z mułu czy ziemi i zasusza się w cieniu.

Jak się zażywa.

Wziąść korzonek ieden większy, a małych dwa trzy. i. t. d. utłuc naproszek i posypawszy na chleb nasmarowany masłem, dawać choremu. Takim sposobem dwa razy wzięty a naywięcey trzy, iest dostateczny do wyniszczenia zupełnie iadu wscieklizny, chociażby i do tego stopnia działać poczęłą, iż chory poczyna się rzucać na ludzi i boi się wody.

Roślina ta rowneż zbawienne pokazuie skutki i na zwierzątach pokąsanych, iako też i na samych psach.

Dwudziestu pięciu letnie doswiadczenie pokazało, iż kto tylko od ukąszenia psa wściekłego przyymował takowe lekarstwo, doznał pomyslnych skutków, ani iednego niebyło z ukąszonych, komuby niepomogło, nawet i tacy odzyskali zdrowie, co się iuż rzucali na ludzi i kąsali. To kilka razy zdarzyło się w gubernii Tulkiey.—

Królestwo Polskie.

z Warszawy.

Dyrekcyia Jeneralna Loteryy Kraiowych Królestwa Polskiego.

W dalszym ciągu obwieszczenia o odbywaiącém się ciągnieniu Loteriy na Maiętność *Tyszowce* w dniu 9 b. m. do Gazet podanego, uwidamia ninieyszém, iż dnia 11 b. m. rano i po południu 2,000 Numerów odciągnięto, z ktorych niżey wyrażone wygraly, iako to: Nra 6,328 — 50,905 — 10,559 — 17,125 — 4,352 — 37,601 — 63,460 — 70,707 — 84,529 — 29,753 — 41,017 — 17,751 — 23,317 — 62.776 — 24,559 — 10,292 — 50,901 — 29,650 — 47,419 — 72,513 — 28,697 — 57,235 — 76,495 po 5 cz zł. Nra 19,879 — 46,079 — 75,847 — 53,879 po 10 cz. zł. N. 14,533 20 cz. zł. a N. 76,109 25 cz. zł.

W dniu 12 b. m. rano i po poludniu odciągnięto 2,000 Numerów; z tych wygryly Nra 42,347 — 37,055 — 56,246 — 59,706 — 21,522 — 4,507 — 54.389 — 33,156 — 54,633 — 35,555 — 38,604 — 40,708 — 81,149 — 50.858 — 24,912 — 10,319 — 40,891 — 70,650 — 34,877 — 19,799 — 25,896 — 40,636 — 17,759 — 64,175 — 6,329 — 23,574 — 35,268 — 43,240 — 8,477 — 64,664 po 5 cz. zł. N. 81,239 — 45,674 po 10 cz. zł. N. 20,842 15 cz. zł. a N. 66,538 30 cz. zł.

W dniu 13 b. m. rano i po popołudniu odciągnięto 2,000 Numerôw, z tych wygrały Nra 14,666 — 76,116 — 47,522 — 3,999 — 42,624 — 58,582 — 3,364 — 26,772 — 63,925 — 55,017 — 38,521 — 57,484 — 76,881 — 66,188 — 71,413 — 13,748 — 53,872 — 33,057 — 75,499 — 60,620 — 2,075 — 6,747 — 83,474 — 17,909 — 41,890 — 54,116 — 26,792 — 18,941 — 74,428 po 5 cz. zł. N. 73,703 10 cz. zł. N. 19,140 15 cz. zł.

W dniu dzisieyszym rano odciągnięto 1,000 Numerów; z tych wygraly Nra 71,170 — 45,819 — 65,744 — 35,723 — 66,695 — 79,070 — 46,790 — 84,822 — 43,703 — 67,311 — 84,759 — po 5 cz. zł.

Dalsze ciągnienie ninieyszey Loteryi, z powodu, iż w dniu dzisieyszym ciągnienie Loteryi liczbowey, w dniu zaś iutrzeyszym święto przypada, do dnia 16 b. m. na godzinę 9tą rano odłożone zostało.

w *Warszawie* 14 Mca Sierpnia 1817.
Kochanowski

Straszak S. J. D.

WIADOMOŚCI ZAGRANICZNE.

NIEMCY.

z Augsburga, 8 *Sierpnia*. Dnia wczorayszego o godzinie 8 w wieczor Kanonik *Sztark* postrzegł na wyiaśniałem niebie długą na 71 gradusów pręgę, swiatłą, koloru prawie tego co droga mleczna. Szerokość iey prawie wszędzie była iednostayna i wyrównywała podwoyney widzialney średnicy Xiężyca. To ziawisko tak przez swoią iasność iako też przez szerokość, przypomina ogon komety widzianego w roku 1811, ktorego długość 13 września roku pomienionego nagle się rosciągnęła na 46 gradusow.

s Sztutgardu, 11 *Sierpnia* Xiąże *Ludwik* Wirtembergski przybyły do *Biblingen* w celu odwiedzenia brata swoiego Xięcia Henryka, dotknięty został paraliżem.

— Krolewstwo Jchmość znowu mieszkaią w *Bellevue* niedaleko Kansztadt.

TURCIA.

Od granic Tureckich, 28 *Lipca*.

W tych dniach nastąpiło w okolicach Belgradu szczególnieysze zdarzenie: Znaiomy wódz Serbow Ierzy *Czerni*, schwytanym został przez Turkow razem s towarzyszem swoim nieiakimś Grekiem; i obydwóm tegoż dnia ucięto głowy. Posłano ie do Belgradu, gdzie, zdięto z nich skórę i po wypchaniu słomą posłano przez umyślnego Tatarzyna do Sztambułu.

ANGLIA.

z Londynu, 15 *Sierpnia*.

Lord Castelreagh iuż zdrów do tego stopnia, iż dnia wczorayszego był u dworu i znaydował się na posiedzeniu w gabinecie, rękę iednakże ukąszoną ma zawsze obwiniętą.

— Mowią iż Agenci rzeczypospolitey *Wenezuelskiey* przybyli do Londynu w interessach dyplomatycznych, maią prosić Rząd Angielski, o zupełną neutralność przez całe trwanie woyny o niezawisłość pomienioney rzeczypospolitey. Nawzaiem obowiązuią się pozwolić Anglii wolnego handlu z swoiemi prowincyiami na zawsze. Rzecz iest widoczna, iż Anglia w tem zdarzeniu tak się znaydzie, iak z Buenos-Aires, gdzie utrzymuie Konsula i eskadrę neutralną dla bespieczeństwa swoiego handlu.

— W Rio Ianeiro pod dozorem niektorych Chińczyków, rospoczęto uprawę Herbaty, niewiadomo iescze iakie ta pierwsza próba wyda skutki.

— Na wyspę swiętey Heleny przybył s *Kalikut* pułk sześćdziesiąt szósty. Według ostatnich doniesień s tey wyspy wiadomo, że Bonaparte otrzymał biust swoiego syna, co mu sprawiło wielkie ukontentowanie. Biust ten poruczony był iednemu maytkowi na okręcie *Baring*, tenże maytek przyiął był na siebie wynalezienie naydogodnieyszego środka aby biust rzeczony doszedł przeznaczenia swoiego; lecz Zachorowawszy zwierzył się oficerowi swoiemu, ten zaraz po przybyciu na mieysce oddał takowy upominek gubernatorowi wyspy; A chociaż Bonaparte od nieiakiego czasu nienaylepiey traktował gubernatora, ten iednak bynaymniey się za to niemszcząc, biust otrzymany natychmiast mu przesłał. Wszyscy mieszkańcy wyspy naymocniey są przekonani, że Bonaparte o niczem więcey niemysli iak o ucieczce.

— Okrét *Londyn* płynacy z Gall. do Grenlandyi zginął w lodach ciaśniny *Dawisow* s całą osadą składaiącą się s 46 ludzi.

— W liscie adiutanta Pana *Monchenu*, Kommisarza Francuzki-go na wyspie swiętey Heleny, pisanym do matki iego mieszkaiącey we Francyi, iest doniesienie, iż Jenerał *Bertran* opuścił Napoleona i wyiechał z wyspy. Doktor Francuzki, króry dotąd się znaydował przy ex Cesarzu niemogąc znieść przykrego charakteru tego ostatniego, był przymuszony także opuścić iego. Teraz są tylko przy nim Hrabia i Hrabini *Montolon*.

FRANCIA.

s Paryża, 12 *Sierpnia*. Układy z Dworem Rzymskim iuż są skończone. Pan *Talleyrand* Perigord, wielki Jałmużnik Francuzki, dawny Biskup Reymski, Pan *Luzerne* dawny Biskup Langrski, i Pan *Beausset* dawny Biskup Alaiski, wyniesieni są na dostoieństwo Kardynałów.

Donoszą iż Nayiaśnieyszy Pan potwierdzić raczył wybor na sekrerarza Akademii dożywotniego, wypadły na Pana *Laya* i Pana *Raynóuard*.

— Akademia Francuzka przyznawała dnia wczorayszego nagrody autorom poezyi, uznanym za naylepszych, oraz widziała siebie przymuszoną rozdzielenia takowey nagrody między dwóch autorów, których płody na równy zastugiwały szacunek: Minister spraw we wnętrznych, który się znaydował na posiedzeniu takowem, przyrzekł wdać się do Króla w celu otrzymania drugiey nagrody, gdyż ta którą chciano między

dwòch rozdzielić autorów iednemu się tylko powinna dostać. —

18 Czerwca pięciu żołnierzy Angielskich odbywaiących straż przy iednych z drzwi w *Walancienne*, dopuścili się iakieyś prywatney kradzieży. Skoro to wysledzono, natychmiast osądzeni zostali na szubienicę. Zołnierze ci w skutek roskazu Xięcia Wellingtona byli zaprowadzeni 3. b. m. za miasto w celu wykonania wyroku. Ta smutna scena połączona była z widokiem, który niemoże bydz oboiętnym. Pospólstwo biegło za winowaycami i przez żałośne wołania chciało pobudzić dowodców do litości, powtarzaiąc ustawicznie: Przebaczenie! Przebaczenie! Dway iednakże zostali powieszeni; lecz trzey pozostali, otrzymali przebaczenie w chwilę kiedy iuż mieli utracić życie. Na widok przebaczenia radość pospólstwa cisnącego się s podziękowaniem do Ienerała iest nad wszelkie opisanie.

Po takiey tkliwey i rozrzewniaiącey scenie nastąpiła inna, którey delikatność narodowa dała początek. Nieiakiś *Dubuisson* mieszczanin, zapewną opłatę przyiął był na siebie wykonanie sądowego wyroku, to iest powieszenie winowayców i iuż dwòch był powiesił; dowiaduią się o tem przytomni, natychmiast *Dubuisson* staie się przedmiotem nienawiści obrażonego ludu każdy co ma, tem ciska na podłego łakomcę, tak iż ledwie mogł się dostać do domu; lecz i tam nieznalazł bespieczeństwa; pospólstwo gwałtem się dobiia i chce samego powiesić, co zapewnaby nastąpiło gdyby się nieoddał dobrowolnie w ręce policyi.

ROZMAITE WIADOMOSCI.

Danniia iest iednym kraiem, gdzie się z Zydami, iako z ludźmi obchodzą. To iednak dla światłych zamiarów Rządu niebyło dostateczne. Chciał on złe z gruntu wykorzenić, i naydzielnieyszych do tegó użył środków gdyż młodzieży niepowierzył nieoświeconym lub na pół uczonym ludziom, lecz sam się tym zaiął, (nawet co do płci żeńskiey) i szkoły stosowne założył. J tak, iest w *Kopenhadze* szkoła żydowska pod imieniem *Karolińskiey*, a tey przzowodniczką iest Xiężniczka, która iey swe imie nadała, Xiężniczka ta iest zawsze obecna na corocznych popisach, i sama rozdaie nagrody naypilnieyszym. Ubogie dzieci przyymowane tam są bezpłatnie, a koszta na to potrzebne opłaca bogata klassa Zydów. Konfirmacya odbywa się zawsze publicznie, i nawet w ięzyku Duńskim, a Rabini nic niemaią w tém do czynienia, tylko błogosławieństwo, i to w ięzyku Duńskim, daią. Konsystorz Chrześciiański iest przy tém, a nawet niedawno wszyscy Xiążęta krwi Królewskiey byli na takim obrzędzie. Teraźnieyszy Rabin iescze iest z Polski, lecz spodziewaią się, iż będzie ostatni z tego kraiu, gdyż tak ważny urząd dawany tylko będzie Starozakonnym teologom, którzy odbędą kursa akademiczne i popis,

Hiszpan, który się mienił niemogącym bydź sparzonym, ubiwszy się pewnego dnia na obiedzie w *Paryżu*, mówił obszernie w tey mierze, nareście dobył z kieszeni pakieciku, i rzekł: *Gdy się tym proszkiem natrę, nie boię się ognia*. Ktoś z obecnych porwał ten proszek, i zaniósł do naybiegleyszych Chimikow. Ci poznali, iż proszek iest z kości ryby wielonogiey, zwaney po Francuzku *la seche*. Czynili doświadczenie na mięsie napuszczoném tym proszkiem, i wcale na niém ogien nieskutkował; wszakże żaden z tych Chimików nie chciał skutku rzeczonego proszku na sobie doświadczyć.

Ze naysroższe zwierzeta ułaskawiaią się z czasem, dowodzi następuiące zdarzenie: — Nadruynowało się mieszkanie Lwa trzymanego w *Bruxelli*. Dozorca iego przyzwał cieślé dla naprawy; ale że ten na widok lwa zadrżał, dozorca więc wszedł do komory, i przeprowadził zwierza do górney iey części, po czem cieśla wziął się do naprawy. Dozorca nabawiwszy się ze lwem zasnął, a obok niego i lew. — Gdy cieśla skończył naprawe, i poszedłszy po dozorcę, aby zobaczył robotę, uyrzał go ze lwem śpiącego, zaczął wołać na niego. Przebudzony lew przypatrzył się cieśli, i znowu zasnął, położywszy łapę swoię na sercu dozorcy. Przyzwał więc cieśla kilku ludzi mieyscowych, którzy nareście dobudzili się dozorcy. Obudzony nie przeląkł się, ale wziąwszy lwa za łapę, wstrzął ią na znak przyiazni, i lwa spokoynie do iego komory zaprowadził.

W Peterzburgu
w Drukarni woienney Głównego sztabu IEGO CESARSKIEY MSCI.